

سوال

آيا در كتاب و سنت براي در امان ماندن از بيماري‌هاي مُسري مانند **آنفولانزاي خوكي** دعايي آمده است؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

سنت مطهر نبوي مملو از احاديث صحيح پرشمار است كه مسلمان را به گفتن دعاها و انكاري براي در امان ماندن گوينده‌اش از زيان‌ها و بدى‌ها تشويق مي‌كند و معاني اين دعاها و انكار، مبتلا شدن به بيماري‌ها و امراض مُسري گوناگون را در بر مي‌گيرد، از جمله:

۱- از عثمان بن عفان - رضی الله عنه - روايت است كه گفت: از رسول الله - صلى الله عليه وسلم - شنيدم كه مي‌فرمود:

«هر كس سه بار بگويد: **بِسْمِ اللّٰهِ الَّذِي لَا يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ**، تا هنگام صبح بلای ناگهانی به او نمی‌رسد و هر كس هنگام صبح سه بار آن را بگويد تا هنگام شام بلای ناگهانی به او نمی‌رسد» به روايت ابوداود (۵۰۸۸) و ترمذی (۳۳۸۸) آن را با اين لفظ روايت کرده و صحيح دانسته است كه:

«بنده‌ای نيست كه صبح هر روز و اول هر شام سه بار بگويد: **بِسْمِ اللّٰهِ الَّذِي لَا يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ**، مگر آن‌كه هيچ چيزی به او زيان نمی‌رساند.

معناي دعا: به نام الله كه با نام او چيزی در زمين و آسمان زيان نمی‌رساند و اوست شنوای دانا.

۲- از ابوهريره - رضی الله عنه - روايت است كه مردی به نزد پيامبر - صلى الله عليه وسلم - آمد و گفت: ای رسول خدا، چه [دردی] كشيدم از عقربى كه ديشب مرا نيش زد. فرمود: **اگر هنگام فرا رسيدن شب می‌گفتی: **أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللّٰهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ** به تو زيانی نمی‌رساند** به روايت مسلم (۲۷۰۹).

معناي دعا: پناه می‌برم به كلمات كامل الله از شر آنچه آفريده است.

شيخ عبدالعزيز بن باز - رحمه الله - می‌گويد:

از جمله عوامل به دست آمدن امنیت و عافیت و آرامش و سلامت از هر شر این است که انسان سه بار در صبح و شام از هر شری به کلمات کامل الله پناه ببرد و بگوید: **أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ** و همچنین سه بار گفتن دعای **بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي لَا يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ** چرا که پیامبر - صلی الله علیه وسلم - خیر داده‌اند که هر کس سه بار به هنگام صبح این را بگوید تا شام‌گاه به او زیانی نخواهد رسید و کسی که آن را هنگام شام بگوید تا صبح به او زیانی نخواهد رسید.

این انکار و تعویذها از قرآن و سنت همه‌اش از اسباب حفظ و سلامت و در امان ماندن از هرگونه شر و بدی است.

بنابراین شایسته هر مرد و زن مومن است که این انکار را در وقت آن بگوید و بر آن مداومت کند و در عین حال نسبت به پروردگارش اطمینان و اعتماد داشته باشد چرا که او قائم بر هر چیز و عالم و قادر به هر چیزی است که معبودی به حق و پروردگاری جز او نیست و تصرف و منع و زیان و سود رسانی همه به دست اوست و او مالک همه چیز است.

(فتاوی الشیخ ابن باز: ۳/ ۴۵۴، ۴۵۵).

۴- عبدالله بن عمر - رضی الله عنهما - می‌گوید: پیامبر - صلی الله علیه وسلم - هرگز این دعاها را هنگام شام و صبح ترک نمی‌کرد:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَافِيَةَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ فِي دِينِي وَدُنْيَايَ وَأَهْلِي وَمَالِي اللَّهُمَّ اسْتُرْ عَوْرَاتِي وَآمِنْ رَوْعَاتِي اللَّهُمَّ احْفَظْنِي مِنْ بَيْنِ يَدَيْي وَمِنْ خَلْفِي وَعَنْ يَمِينِي وَعَنْ شِمَالِي وَمِنْ فَوْقِي وَأَعُوذُ بِعَظَمَتِكَ أَنْ أُغْتَالَ مِنْ تَحْتِي .

به روایت ابوداود (۵۰۷۴) و ابن ماجه (۳۸۷۱). شیخ آلبنانی در **صحیح اَبی داود** آن را صحیح دانسته است.

معنای دعا: خداوندا من از تو در دنیا و آخرت خواهان عافیتم. خداوندا من از تو در دینم و دنیايم و خانواده‌ام و مالم عفو و عافیت خواهانم. خداوندا پوشیده‌های من را پوشیده بدار و ترس‌های مرا به امنیت بدل کن. خداوندا مرا از روبرو و پشت سر و از راست و چپ من و از بالا حفظ کن و به عظمت تو پناه می‌برم که ناغافل از پایین کشته شوم.

شیخ ابو الحسن مبارکپوری - رحمه الله - می‌گوید:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَافِيَةَ یعنی: سلامت از آفات دینی و سختی‌های دنیوی و گفته شده: سلامت از دردها و بلاها و گفته شده: آزمایش نشدن با آن و صبر بر آن و خشنودی از قضای آن. عافیت مصدر است یا اسم از **عافی** در قاموس آمده است: عافیت، دفاع الله از بنده است...

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ یعنی: محو گناهان و درگذشتن از آن.

وَالْعَافِيَةَ يَعْنِي: سلامت از عيوب.

فِي دِينِي وَدُنْيَايَ يَعْنِي در امر دين و دنيا.

(مرعاة المفاتيح شرح مشكاة المصابيح: ۸ / ۱۳۹).

۵- از عبدالله بن عمر - رضی الله عنهما - روایت است که گفت: از دعای رسول الله - صلی الله علیه وسلم - این بود که می فرمود:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ زَوَالِ نِعْمَتِكَ، وَتَحَوُّلِ عَافِيَتِكَ، وَفُجَاءَةِ نِقْمَتِكَ، وَجَمِيعِ سَخَطِكَ به روایت مسلم (۲۷۳۹).

معنی دعا: خداوندا من از زوال نعمت تو و از بین رفتن عافیت تو و خشم ناگهانی تو و همه [عوامل] خشم تو به تو پناه می برم.

مناوی - رحمه الله - می گوید:

تحویل: یعنی تغییر یک چیز و جدا شدن آن از غیر آن، گویا خواهان عافیت دائم شده یعنی سلامت از دردها و بیماری ها.

(فیض القدير: ۲ / ۱۴۰).

عظیم آبادی - رحمه الله - می گوید:

تحویل عافیت یعنی: عوض شدن سلامتی با بیماری و غنا با فقر.

(عون المعبود شرح سنن أبي داود: ۴ / ۲۸۳).

۶- از انس - رضی الله عنه - روایت است که پیامبر - صلی الله علیه وسلم - می فرمود:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْبَرَصِ وَالْجُنُونِ وَالْجُدَامِ وَمِنْ سَيِّئِ الْأَسْقَامِ .

به روایت احمد (۱۲۵۹۲) و ابوداود (۱۵۵۴) و نسائی (۵۴۹۳) و آلبنی آن را صحیح دانسته است.

معنای دعا: خداوندا من از برص (پیسی) و جنون (زوال عقل) و جُدَام و از بیماری های بد به تو پناه می برم.

طیبی می گوید: از همه بیماری ها به الله پناه نبرده زیرا برخی از آنها که هزینه و عواقب کمتری دارد و ثواب آن در صورت صبر بسیار است و مزمن نیست مانند تب و سردرد و مشکل در بینایی. و برای آن از بیماری های مزمن به خداوند پناه برده

که باعث می‌شود دوستان صمیمی از انسان دوری گزینند و باعث کم شدن مونس و همدرد و درمانگر می‌شود و همچنین از آن عیب به جا می‌ماند».

(عون المعبود).

والله اعلم.